

LA QUOTIDIANA

FMR Fundaziun Medias Rumantschas, Via da Masans 2, 7000 Cuiria, 081 544 89 10, redacziun@fmr.ch

Embellir il coc da Mustér

Il center dal vitg duai daventar pli bel ed attractiv. Las stentas co èn dapi venderdi enchaminadas. [Pagina 5](#)

Biarritz, Bayonne, e Pays Basque

Stefanie Netzer raquinta en «Ils zulprins» da sias vacanzas linguisticas sper l'Atlantic. [Pagina 11](#)

FMR FUNDAZIUN MEDIAS RUMANTSCHAS

ENGIADINA

Festa a Lavin, Guarda ed Ardez

Daspö l'on 2008 existan in Austria, Germania, Italia e Slovenia uschenomnats cumüns alpinists. Daspö dumengia fan part da quella rait eir Ardez, Guarda e Lavin. Insemel cun St. Antönien sun quai ils unics cumüns alpinists in Svizra. A la festa per l'entrada in quista rait ha tut part eir cusglier guvernativ *Jon Domenic Parolini*: «Ils cumüns alpinists spordschan natüra, quietezza e persistenza», ha'l constatà e dit cha quai correspuonda al bsögn da bliers giasts, «ma eir a la filosofia da la destinaziun turistica d'Engiadina Bassa e Val Müstair». (fmr/fa)

[Pagina 7](#)

SURSELVA

A Salavras vegn reciclaü dapi 30 onns

L'interpresa da reciclaü a Salavras ha envidau al di dallas portas aviertas. FOTO SUSI ROTHMUND

La «MMAufbereitung + Recycling AG» a Rueun festivescha il giubileum da 30 onns. La sonda ha l'interpresa perquei envidau la populaziun al di dallas portas aviertas. Biars han nezegiau quella caschun e survegniu investa dil menaschi innovativ. Oravontut ils affons ein stai el siatavel tshiel damai ch'ei han astgau far empau diltut e perfin saviu seser ellas grondas maschinas. Ils visitaders han survegniu investa dils materials che vegnan sorti e reciclai e co quei funcziuna. Plinavon ha ina gruppa dil luvratorei dalla Argo a Glion mussau co las maschinas dil tenercasa vegnan pridas dapart e las materias da valor sortidas. (fmr/sr)

[Pagina 4](#)

SVIZRA RUMANTSCHA

In'emna en cumpagnia rumantscha

In champ da stad per uffants da la Bassa: Quella idea ha la Lia Rumantscha realisà quest onn per l'emprima giada. Uffants rumantschs, surtut da Turitg e conturn, han durant quest'emna passentà differentas aventuras. D'in viadi sin la bartga, d'experiments en il labor u la sentupada cun in luf-tscherver, da tut quai pon els raquintar a chasa e quai en tut ils idioms. Sch'il champ po era vegnir realisà in auter onn, dependa da differents facturs. L'emprova è en mintga cas gartegiada. (fmr/pp)

[Pagina 2](#)

«Surses 2030» è sen meisa

Igl Cumejn Surses ò preschento venderde igl plan directiv cu'gl nom «Surses 2030». El na cuntigna betg grondas surprasas, è dantant in cumpass per l'avegneir.

MATIA DEMARMELS/FMR

Venderde passo è nia preschento a Savognin igl plan directiv digl cumejn Surses. En carnet cun visius e propierts pigl proxim decenni. Supplementarmaintg è nia elaboro en catalog da maseiras e projects tgi duessan gidar a cuntanscher igls giaveischs ed ideals formulos.

Adampia ena moziun

Ena moziun approvada igl december 2019 veva pretendia

d'elaborar en plan directiv pigl cumejn Surses. Las dumondas centralas: An tge direzziun duess igl cumejn sa sviluppar igls proxims diesch onns? E noua strocla igl calzer? La populaziun ò pudia dar raspostas. 258 indigens e sagond-dimorants on raspundia a la retschertga online e formulò passa 1000 inputs an furma da commentaris.

Pacas surprasas

Igls resungs dalla populaziun na cuntignan betg grondas surprasas, cunche'gl tgi la politica locala canoscha savens pulit bagn igls chitos ed igls giaveischs digls burghois.

«Ia sung surstada e va plascheir.»

Linda Netzer, manadra da project

Participar agl svilup

Ena schanza pudess dantant por-scher igl process. *Linda Netzer*, la svilupadra digl li e manadra digl project: «Ia sung surstada e va plascheir tgi 167 persungas on indigtia tgi seian prontas da sa participar venavant agl svilup dalla val.»

[Pagina 8](#)

«Mirond anavos eis ei stau cletgun che nus havein buc astgau far giu la casa.»

L'anterior possessur da la Casa Lechmann a Sumvitg è vegnì «sfurzà al cletg» – [Pagina 3](#)

L'energia dalla Casa Lechmann

La Casa Lechmann amiez il vitg da Sumvitg sper la via cantunala ei veglia e d'ersa in'energia che fascinescha. Quei ei era semus-sau la davosa fin d'jamna a caschun dall'occurrentza d'art e cultura «imaginaziun». Tgi ch'ei passaus tras ils zulers e las stanzas ei franc era sefermaus tscheu e leu per s'imaginar, tgei ch'ei tut curriu e passau denter quellas preits. La nova possessura, *Flurina Cabannes*, vul dar nova veta alla casa e mantener quei «bijoux» che s'auda tiel maletg dil vitg. (fmr/sr)

[Pagina 3](#)

FOTO SUSI ROTHMUND

10034

Servetsch d'abunents e da distribuziun: tel. 0844 226 226 mail: abo@somedia.ch

9 771424 749004

La Casa Lechmann a Sumvitg duei puspei esser in liug da sentupada. La fin d'jamna ha quei funcziunau fetg bein el rom dall'occorrenza d'art e cultura «imagineziun».

La nova possessura Flurina Cahannes va tras la gassa giun curtin.

Gia las tapetas ella Casa Lechmann ein program. Cheu ves'ins ina installaziun cun rauba anflada ella casa.

La sala da teater ei quasi il «cor» dalla casa.

FOTOS SUSI ROTHMUND

Destadau la Casa Lechmann

Cun in program d'art e cultura pulpiu e massa visitadras e visitaders ei la Casa Lechmann a Sumvitg vegnida destadada ord la sien la davosa fin d'jamna. Ina bun'entschatta per la nova possessura Flurina Cahannes, che ha acquistau la casa per dar ad ella nova veta.

SUSI ROTHMUND/FMR

Cun plascher e tut fascinai ein massa hosps da lunsch e da maneivel stai ella Casa Lechmann a Sumvitg per visitar l'anteriura ustria cun sala da teater e las stanzas privatas. Els ein i da scala si e giu, da zulers e stanzas en ed ora e sefermai tscheu e leu per far in paus ni admirar endadens u vid la fassada ina installaziun d'art da las artistas *Kyra Tabea Balderer, Evelina Cajacob, Katrin Hotz, Katharina Anna Wieser* ed igl artist *Dominik Zietlow*.

Ei ha era dau la pusseivladad da tedlar in concert, dar ina paterlada, sesfundrar en regurdientschas ni semplamein per guder la veta gudend ina tratga gustusa ni in bien glas vin.

Da cucus e spérts

Ils plantschius veglianders schemevan e las scalas tglavan, empau sco sch'ils spérts dalla casa fussen vegni svegliai. Sch'ei dat quels ni buc ha mintgina e mintgin saviu interpretar sez, mironde in video ch'ei vegnius fatgs ina sera da stgir ella casa bandunada. Malgrad che negin era leu auter ch'il filmader aud'ins da tuttas ramurs. Ulteriuras parts dil program han giu liug ordeifer la casa, sco per exempel a Surrein ni a S. Benedetg. L'occorrenza d'art e cultura cul tetel «imagineziun» ei vegnida curatada da *Natalia Huser* e *Vera Ida Müller*. Sco quei ch'ellas han declarau, ein ellas immediat stadas incantadas e fascinadas dalla varietad dalla casa. Ei seigi daveras in liug d'inspiraaziun. En sia performance ha *Martin*

Schick, ch'ei seslutaus ella rolla dil cucu, integrau ils hosps. Quels han astgau giavischar in messadi che *Martin Schick* ha clamau ord ina finiastra – sco il cucu che vegn ord l'ura. Quei cugl intent da far atenziun a quei ch'ei succediu la fin d'jamna ella Casa Lechmann.

Sco da casa

In hosp che ha giu in plascher tut aparti ch'ei marschava finalmein puspei enzatgei en quella casa amiez il vitg da Sumvitg ei *Fidel Lechmann*, igl anteriur possessur dalla Casa Lechmann. Sco el ha tradiu alla FMR, ha el cumprau la casa il 2010 per far ina buna causa e finalmein sliagir si la cuminonza d'artavels dalla quala el fageva era part. Quella eri immens gronda e vegnevi da generaziun tier generaziun pli

gronda e cumplicada. «Cun quella casa colligel jeu massa regurdientschas da pli baul. Jeu sun carschius si damaneivel, ella casa Sep Vic, e pli tard essan nus secasai ella casa dasperas. Da buob mavel en ed ora ella Casa Lechmann per visitar il tat e la tatta ni las ondas, pli tard era per ir ell'ustria ni a teater. Igl ei ina casa che schai a cor a mi», aschia *Fidel Lechmann*. Suentter ch'el havevi priu giu la casa, savevien el e sia dunna denton nuota propi tgei far cun quei object.

In cletgun

Las treis feglias hagien giu negin interess e per evitar immens cuosts da manteniment hagien ei decidiu da spazzar la casa. Ei havevien gia la lubientscha, mo cuort avon spazzar hagi la vischnaunca stuiu annullar

quella. Igl ei numnadamein semussau che la fassada encunter la via cantunala ei part digl inventari nazional d'objects protegi. «Aschia havevan nus in'otra situaziun e havein scret ora da vender. Mironde anavos eis ei stau cletgun che nus havein buc astgau far giu la casa», manegia igl anteriur possessur. Massa interessents ein s'annunziai, mo la finfinala essan nus buca sedecidi pil cumprader culla megliera offerta finanziaria, mobein per l'architecta da Siat, *Flurina Cahannes*. Per ella eis ei medemamein ina causa dil cor ed ella vul dar nova veta alla casa. Cahannes vul far quei cun ina sanaziun migeivla e buca semplamein far ora habitaziuns. La Casa Lechmann duei sco gia pli baul esser in liug da sentupada e quell'idea ha plaschiu a nus», ha *Fidel Lechmann* declarau.

reclama

MARTIN SCHMID
STÄNDERAT
FDP.DIE LIBERALEN

ANNA GIACOMETTI
NATIONALRÄTIN
FDP.DIE LIBERALEN

MAGDALENA MARTULLO
NATIONALRÄTIN SVP

MARTIN CANDINAS
NATIONALRAT DIE MITTE

VIKTOR SCHAREGG
PRÄSIDENT BÜNDNER
GEWERBEVERBAND

ACHTUNG BÖSE ÜBERRASCHUNG!

AM 26. SEPTEMBER
ZUKUNFT-SICHERN.CH

NEIN
ZUR STEUER-
INITIATIVE
DER JUSO

BÜNDNER KOMITEE - NEIN ZUR STEUERINITIATIVE DER JUSO - POSTFACH 381, 7001 CHUR